

Wstęp do teorii mediów

Wykład I

Krzysztof Gajewski
Instytut Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej
Uniwersytet Warszawski

Warszawa, 2 marca 2021

Teoria

Medium

Teoria

Platon, Fajdros (370 r.pne) — metafora rydwanu

- gr. theorein — oglądać, kontemplować

Teoria czy hipoteza?

Gilbert Ryle: różnica między tikiem a puszczeniem oka niewidoczna na fotografii i dla radykalnego behawioryzmu

- opis rozrzedzony: "gwałtowne zaciskanie powieki prawego oka"
- opis gęsty: "ćwiczenie parodii kolegi, który udaje, że puszcza oko w celu skłonienia nieświadomych tego osób z zewnątrz do myślenia, że w grupie panuje konspiratorskie porozumienie"

przedmiot etnografii wg Clifforda Geertza:

- "ustratyfikowana hierarchia znaczących struktur, w odniesieniu do których tiki, mrugnięcia, fałszywe mrugnięcia, parodie, ćwiczenie parodii są wytwarzane, postrzegane i interpretowane, i bez których istnieć by nie mogły"¹

¹Clifford Geertz, Opis gęsty: w poszukiwaniu interpretatywnej teorii kultury

Andrzej Gwóźdź

*Granica między nauką o komunikowaniu a nauką o mediach przebiega w miejscu, w którym procesy komunikowania traktowane w kategoriach **praktyk znaczących** (a więc ze względu na syntaktyczne i semantyczne aspekty komunikowania) zaczynają być rozważane w związku z samymi technologiami komunikowania i w kontekście towarzyszących im sposobów artykulacji, i to **nie tylko jako określone technologie komunikowania, ale i postrzegania**²*

²Andrzej Gwóźdź, Kino i przekazniki elektroniczne w perspektywie teorii mediów

Medium

Co to jest medium?

Definicje słownikowe

1. nośnik jakiegoś przekazu lub wyrażanej treści, środek komunikacji pomiędzy ludźmi
2. książk. środowisko, w którym zachodzi określone zjawisko
3. ezot. osoba podatna na hipnozę, zdolna do jasnowidzenia i telepatii
4. jęz. strona zwrotna czasowników
5. szt. tworzywo, z którego artysta tworzy dzieło sztuki
6. techn. nośnik energii lub transmisji
7. inform. nośnik danych
8. muz. zakres średnich tonów, średni rejestr danego głosu
9. chem. rozpuszczalnik

Co jest medium?

Dieter Mersch: Media to np.

1. klasyczne środki komunikacji: ciało, głos, pismo
2. technologie: druk książek, drzeworyt, fotografia, płyta winylowa
3. środki komunikacji masowej: radio, film, telewizja
4. instrumenty: narzędzia, próbki, preparaty, aparaty

Andrzej Gwóźdź

„Przez medium rozumiemy zatem całość aparatury technicznej (z limitującym jej możliwości zapleczem technologicznym) służącej przekazywaniu w czasoprzestrzeni produktów własnych lub przejętych z innych mediów, wraz ze wszelkimi konsekwencjami natury zmysłowo-fizycznej i społeczno-kulturowej, jakie wywierają one w uniwersum kultury”³

³Andrzej Gwóźdź, *Obrazy i rzeczy. Film między mediami*, Kraków 2003, s. 27.

Lisa Gitelman: medium działa na dwóch poziomach

1. „na pierwszym — medium jest technologią umożliwiającą komunikację”
2. „na drugim — zestawem połączonych „protokołów”, czyli społecznych i kulturowych praktyk, którymi obrosła ta technologia. Systemy przekazu są po prostu i tylko technologiami; media to także systemy kulturowe”⁴

⁴ cyt. za: Henry Jenkins, Kultura konwergencji. Zderzenie starych i nowych mediów, Warszawa 2007, s. 19

Jay David Bolter, Richard Grusin

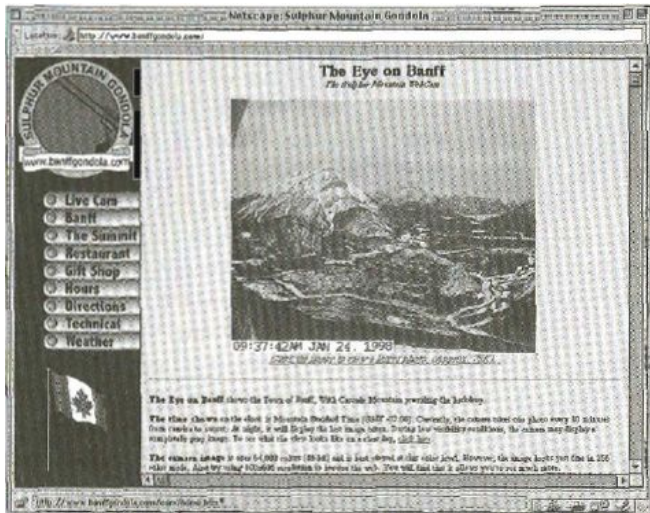
- „medium to coś, co remediumuje. To coś, co przyswaja techniki, formy i społeczne znaczenie innych mediów i stara się je z nimi rywalizować lub przekształcić je w imię rzeczywistości. Medium w naszej kulturze nie może nigdy działać w izolacji, ponieważ musi wejść w relację poszanowania oraz rywalizacji z innymi mediami”⁵

⁵Jay David Bolter, Richard Grusin, Remediation: Understanding New Media, Cambridge 2000, s. 65

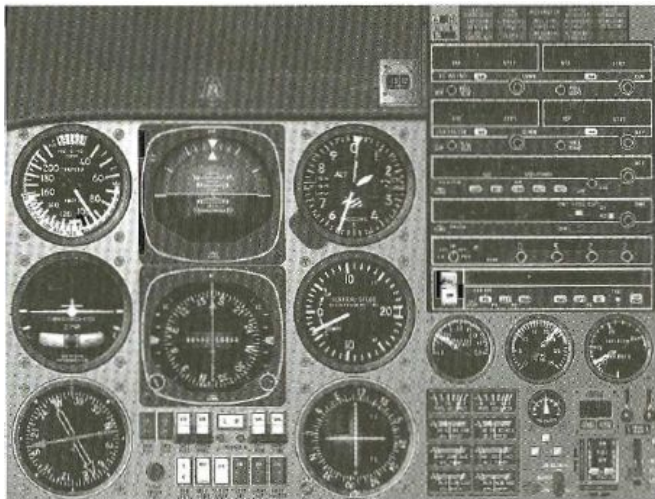

The wire — Kathryn Bigelow, Strange days (1995)

Remediacja

Strona internetowa z lat 1990.

Symulator lotniczy, 1998

- środek przekazu, środek komunikacji, przekaźnik
- nośnik (carrier)
- nowe medium i jego krytyka (Platon)

1. Jay David Bolter, Richard Grusin, Remediation: Understanding New Media, Cambridge 2000
2. Clifford Geertz, Opis gęsty: w poszukiwaniu interpretatywnej teorii kultury
3. Andrzej Gwóźdź, Obrazy i rzeczy. Film między mediami, Kraków 2003.
4. Andrzej Gwóźdź, Kino i przekazniki elektroniczne w perspektywie teorii mediów